

Загальні відомості про козацькі літописи Самовидця, Г. Граб'янки, С. Величка та «Історію русів»

Автори українського літературного бароко: Іван Величковський і Лазар Баранович — поезія, Дмитро Туптало — проза, Іоанікій (Йоанікій) Галятовський — проповіді, Самійло Величко і Григорій Граб'янка — літописи, Феофан Прокопович — драматургія, Іван Вишенський — полемічна література.

Мемуари (від фр. *mémoires* “спогади”) — оповідь від імені автора про реальні події минулого, учасником чи очевидцем яких він був.

Діаріуш (від лат. *diario* “щоденний”) — це щоденник, приватні записи про події зовнішнього та внутрішнього життя, занотовані в хронологічному порядку.

«Козацькі літописи» — барокова історична проза, яка має історіософський зміст (переосмислення історичних подій).

«Літопис Самовидця»

- охоплює період 1648–1702 рр.
- автор — очевидець подій, тому видавець Пантелеймон Куліш і називає його Самовидцем;
- має 2 частини:
 - I частина — історичні мемуари;
 - II частина — щоденникові записи.

Літопис Самійла Величка

- був у канцелярії писаря Василя Кочубея, який працював на гетьмана Івана Мазепу; разом із писарем Самійло Величко доніс на гетьмана, писаря було страчено, С. Величка заарештовано, після ув'язнення Величко оселився на Полтавщині та написав літопис;
- повного тексту літопису немає, але дослідники припускають, що автор і не мав наміру описувати всю історію XVII–XVIII століть, а лише певні фрагменти;
- літопис став поштовхом для картини Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану».

Ілля Рєпін «Запорозжці пишуть листа турецькому султану» (1880–1891 рр.)

Джерело: wikipedia

Літопис Григорія Граб'янки

– літопис складається з трьох частин:

I — від зародження козацтва до 1648 р.;

II — період національно-визвольної війни 1648–1654 рр.;

III — період Руїни і гетьманування Івана Мазепи від 1654 р. до 1709 р.;

– лаконічний і складний літопис, у якому автор намагався стилізувати мову епосу та намагався наслідувати мову богослужбових книг.

«Історія русів»

– авторство встановити неможливо, перші видавці видали його під іменем Георгія Кониського, що був викладачем Києво-Могилянської академії;

– вірогідно, літопис було написано на межі XVIII і XIX століть у середовищі патріотичного дворянства;

– за жанром літопис — історіософський трактат.

Рекомендовані джерела:

1. Лекція викладача Києво-Могилянської академії Юрія Ісіченка «Барокова історико-мемуарна проза»:

<https://www.youtube.com/watch?v=G8hcfXyQ1UA>